

A belgaság dicsérete

A belgiumi irodalmi élet színessége egyrészt kétnyelvűségéből, másrészt a két, önálló közigazgatással, kulturális irányítással rendelkező országrész egyenként is mozgalmas belső szerveződésével magyarázható. Csak a stílusban van különbség: míg Flandriában olykor több száz hallgató előtt zajló, sokrésztvevős, monstre fesztiválok formájában közvetítődik az irodalom értői és élvezői felé, a vallon részeket a kitűnő alkotóműhelyek és orgánumok egymás mellett élése jellemzi. A közönségigény itt talán nem ölt olyan elképesztő és látványos méreteket, de a több száz folyóiratot eltartó, számtalan rendezvényt látogató befogadórteleg aránya összességében valószínűleg nem csekélyebb. A főváros nem hidroglóbusza az országnak, nem diktál ízlést, divatot, irányt, az is mindegy, ki hol él, honnan merre tart, város és vidék (már csak a kis távolságok és a könnyű megközelíthetőség miatt is) egymásbaér, összeolvad. Brüsszelben működik például a *Théâtre-Poème*, azaz Vers-színház, mely nevéhez hűen – leginkább kortárs – lírai szövegek dramatizált feldolgozásait játssza folyamatosan. És eredményesen él együtt az – egy fedél alatt meghúzódó – nagy múltú Írószövetség és nem kevésbé nagyérdemű (a knokkei biennálékat is szervező) „költőszövetség” (*Maison de la Poésie*) is.

A Párizs felé tájékozódásnak kezdettől igen fontos, sokáig létében meghatározó szerepe volt a belga irodalom recepciójában, sőt, Franciaország egyfajta vákuumelszívással számos nagy tehetséget vonzott magához (Michaux, Yourcenar, Mallet-Joris, stb.). S a korábban arrafelé csak viccekben emlegetett belgák ma hódítanak: aki valamelyest figyelemmel követi a párizsi irodalmi életet, láthatja, hogy a könyvnapok szenzációi és a Goncourt- vagy Medicis-díjasok között olyan írók regényei szerepelnek, mint Eugène Savitzkaya, Jean-Philippe Toussaint, Pierre Mertens, vagy újabban Jacqueline Harpman, Amélie Nothomb, Caroline Lamarche... A költészetben, mint-hogy kisebb a piac és így az áttörés lehetősége, ez a hatás kevésbé érezhető, bár William Cliff, Carl Norac és mások már évek óta párizsi kiadóknál (is) publikálnak.

Emellett tiszteletreméltó a „kulturpolitika” ama törekvése, hogy nem „non-profit” ágazatként leépíteni, hanem értékteremtő tevékenységnek tekintve pártolni, kibontakoztatni igyekszik a szépirodalmat. Két érdekesség: a belga kultuszminisztérium jóvoltából a világ negyven országában mintegy háromszáz egyetemre évi 40 000 belga szépirodalmi mű kerül, másrészt ugyanez az intézmény részrehajlás, saját szempontjainak érvényesítése nélkül támogatja a belga irodalom külföldi fordítóit, hazai kiadóit és alkotóit. E sorok írója nem a kánaáni állapotot festi, nem aranykor-mítoszt ápol, hiszen a belga humán kultúra sok tekintetben éppúgy – vagy másképpen, de éppannyira – hátrányos helyzetben van, mint a magyar (gondolhatunk a nagy francia irodalmi konszern rávetülő árnyékára, de akárcsak arra is, hogy Belgium-szerre például az újságosbódékban *sehol* nem árulnak irodalmi lapokat, sem a standokon szépirodalmat). Am ott az irodalomszervező erőik nem a rendszer lerontásán, hanem annak lehetőség szerinti továbbgondolásán munkálkodnak, valós személyes, vélt vagy valós esztétikai különbözőségeknél talán kevésbé rendelve alá ezt a munkálkodást.

Mindezek azonban csak adalékok egy eredeti és polifón költészet szervezeti felépítésének megértéséhez. A versek viszont – a középkorú nemzedékek fordításomban alább közölt szövegei – rendkívül létközeliek, legszemélyesebb dolgainkkal foglalkozók, s mint ilyenek, nemcsak hozzánk, de alighanem rólunk is beszélnek.

Luckfi János

*

JACQUES IZOARD 1936-ban született Liège-ben, a jelenlegi középnemzedékre tett hatása meghatározó. *Odradek* című költészeti folyóiratában, mely címét Kafkától kölcsönözte, a legkitűnőbb francia és belga kortársak publikáltak. Baráti kapcsolatban állt olyan nagyságokkal, mint Breton, Supervielle, Ponge, Soupault. A szürrealizmus módszereit egyesíti egyfajta sajátos belga naturalista látásmóddal. Mallarmé-díjas, huszonegynéhány kötete jelent meg. Néhány cím ízelítőül: *La patrie empaillée* (Kitömött haza, Grasset, 1973), *Vêtu, dévêtu, libre* (Öltözve, öltözetlen, szabadon, Belfonde, 1978), *Traquenards, corps perdus* (Kelepcék, elhagyott testek, Le Taillis près, 1996).

Házak a testben

(Maisons dans le corps)

*Emez a vállban él,
az a cipősarokban.
Belépek a hangzók albérlétébe:
bő vízzel ott egy asszony
lötyből folyosót, ablakot.
Egy csúfondáros nyílpuskás
belez paplant, szárnyasokat.*

*

*Test. Kasztília.
A ház alá, az évszak alá,
fullánkok, tövises pajkos
kalandja alá aknázott tárna.
Ujjak bensejében szótt ház,
könnyed hálószoba, hol a hajlatok
saját árnyékukba halnak.
Alom kicsinyített visszhangja.
Kínok kéklő megbocsátása.
Ház a házban.
Test. Kasztília.*

*

*Tiszavirágéletű asszony
vagy folyam, folyam.
Amit, jól tudom,
jéghegy álcáz.
Melleid vadonatúj
kezembe csúsztatom,
a sötét burkolatot
szilvaként súrolom.*

*

*Test: futó álmoság,
új nap világítótornya,
tajték madárijesztője,
facipővel, gyűszűvel
házaló,
csontrabló.
Hol a vállban hol a
lábszárakban lakom.
Lehellet hagyja magára
szavaimat, szédüлетemet.*

*

*Bárcsak kitörne az éles
karmok, szarkazmusok vérfürdője!
Az álmok kiskirálya
gyűjt örömtüzet.
Felhúzó cernaujjaimat
és kikaparom
a hasztalan alvók szemét!*

YVON GIVERT a belga irodalom középnemzedékéhez tartozik, már Liliane Wouters nevezetes antológiájában (*Panorama de la littérature belge*) is szerepel. Verseiben szürrealizmus, játékosság és nagyon finom rajzú líra keveredik egymással. Néhány kötete: *Dans les cils du veilleur* (Virrasztók pillái között, Dieu-Brichart, 1988), *Le jardin des cyclopes* (Küklopszok kertje, Labor-RTBF, 1996).

A múmia a szarkofágban...

(La momie s'ennuie...)

A múmia a szarkofágban elunja magát

*Két dobókockát tettek
mellé, egy tekercset
s a feláldozott asszír kutyát*

Mind oly felesleges

*A kutya többé nem ugat
Kifehéredtek a kockák
A viaszból meg elrepültek a szavak
csak úgy
bután
– ügyetlenül –
mint a kacsák*

Hiányzik a tű...

(Manque l'aiguille...)

*Hiányzik a tű
Hiányzik az üveg
Hiányzik a súly a mérlegserpenyőből*

*Az ingaóra mankóin menekül
elterül a nappali közepén*

*mint egy lépcsőkön lezuhanó
vékonydongájú asszony
szertepattognak gyöngyei*

Víz-hálóba akadt hajó...

(Navire dans les rêts de l'eau...)

*Víz-hálóba akadt hajó
– alábukott cápa
egyhelyben utazó –*

*A kapitány rögzíti a kormányt
elhagyja a roncsot
mintha imádkozni korall közé merül*

Só és csönd

Iszapot borzol a nyelv

*A világ hasfalára tapadtan
várakozik a fül*

Az alvó ujjában...

(Dans le doigt du dormeur...)

*Az alvó ujjában
partok közt
suhan egy kenu*

*Olyan lassan hajóz ráncot se vet a vér
szunnyadó tava*

Kit hordozhat a csendben

*Titkos menekülőt
Egy sirályt
Hosszú hálóköntösben
a körorvos nejét*

Add kölcsön a cipőd...

(Prête-moi ton soulier...)

*Add kölcsön a cipőd, szól a kislány
Megcsónakáztatom a medence vizén*

*E lábbeli koturnusz
A szobornak is csak egy pár van belőle*

*Az ór a faunt méregeti
ki féllábon
szökdécsel a fűben*

*Kibontott vitorlákkal
egy hajó útra készül
üvegszemének tükrén*

A medencében...

(Dans le bassin...)

*A medencében kátránypapírból
kivágott fekete hal kering*

Spárgával huzigálja a gyermek

*Halászd ki, mondja az ór
különben elszakítja a zsinórt
és elillan*

*Megvárom, hogy megnőjön, szól a gyermek
és elvezessen a tó fenekén lapuló
néma
anyapontyhoz*

WILLIAM CLIFF André Imberecht néven születik 1946-ban, spanyolból fordít, Raymond Queneau fedezi fel. A szabadvers bővületében élő francia nyelvű irodalmat szigorúan kötött, rímes-ritmikus szövegeivel hökkenti meg. Köznapi témái, fesztelen stílusa, és a központosítás teljes hiánya – e sajátosan modern poétikai jegyek – illetve a felújított klasszikus dikció között érdekes feszültség keletkezik. Újabb kötetei: *Fête nationale* (Nemzeti ünnep, Gallimard, 1992), *Autobiographie* (Önéletrajz, La Différence, 1993), *Journal d'un innocent* (Egy ártatlan naplója, Gallimard, 1992).

Egy ártatlan naplója

(Journal d'un innocent)

*mardosnak bizony jeges hidegek
és az éjszakák most borzongatóak
a hajnali fény végre az eget
kifehéríti mintha fáraónak
sírja szarkofág hűti tagjainkat
mintha jégverem ahonnan kiszöktünk
orrunk eldugul kireped a bőrünk
emígy kezdi ki testünket a köd
és felöltözünk vastag gyapjuköp-
enybe és megyünk enni früstüköt*

*

*mohón kenyeret gyümölcsöt nyelünk
iszunk bögreszám kávét enyhe mérget
egészségtelen sajtot gyömködünk
vastag-zsírosan kenjük dupla réteg
vajjal kenyerünk sonka szeletének
faggyúja lepi zsibbadt ujjainkat
érezzük a kór lassanként lelappad
takonnyal teli és zúgó fejünkben
forró vér feszül sárgult érfalaknak
s végül kipirul zöld képünk derűsen*

*

*íme élesen látunk már megint
ó! és múlanak az éjszakai kínok
szenvetések s lám jelentkezik
nappali erőnk mely munkára hív most
a hold is letűnt parttalan az égbolt*

*Isten tudja hol volt eddig a nap
a húnnyt csillagok fénysugarukat
nem ismert szemek tükrére vetik
jár tekintetünk mégis zárt marad
nem látja az ég forгатagait*

*

*mert bár éber az én lelkem a test
mind követeli táplálékát naponta
nem él lélek a holtban tudjuk ezt
hisz gúnyája csak a földnek vakondja
életben marad viszont ha a condra
hús tápláltatik és kap inni szépen
nyáron fürdetik fűtőzik a télen
s elkerüli a kínt melyet kiállna
nélkülözve csak mindezt szomjan-étlen
mit tesz lényeges dolgoknak hiánya*

*

*keresni muszáj egy kis pénz mi más
legyen enni és inni valami
lakni valahol kell egy jó lakás
víz is kell bizony meg hát fűteni
nem vagyok csak egy szegény nyavalyás
nincs munkám se mert elcsípték előlem
hogy hibessek így bármilyen jövőben
félek nemsoká nem marad vasam se
szajha nem leszek fiókom erősen
lesoványodott fogy naponta kincse*

YVES NAMUR 1952-ben született Namurben. Orvosi egyetemet végez, s mind a mai napig vidéki orvosként praktizál. A francia fogalmi költészet (Jabès, Gaspar és mások) legnemesebb hagyományait vállaló, filozofikus gyökerű életműve idestova mintegy húsz kötetre rúg. Számos díj, többek között a Castermann-díj (1974), a Belga Akadémia Georges Lockem díja (1974) és a Charles Plisnier-díj (1985) kitüntette. Néhány cím: *Trente-trois poèmes pur une petite cuisine bleue* (Harminchárom vers egy kis kék konyháról, l'Arbre, 1991), *Fragment de l'inachevée* (A befejezetlen töredékei, Les Éperonniers, 1992), *Le livre des sept portes* (A hét kapu könyve, Lettres Vives, 1994).

A hét kapu könyve

(Le livre des sept portes)

*És minden dolgokból az Egy,
És minden dolgok az Egyből.*

Hérakleitosz

*Mi elválaszt bennünket, kevés szó rejti azt,
S kevés dologban rejtezik*

Némi hasonlatosság.

*Vagy legalábbis akkora,
Hogy összekeverjen bennünket a halál,
Hisz úgymint elkeverte már egyik-másikunkat.*

*Így vagyunk egyik-másik
Egy halálban, egy létben.*

*Így vagyunk egyik-másik
Egy halálban, nemléiben.*

*

*A küszöbök küszöbén
Egy árnyék álldogál
S lélegzik a küszöb-remegésben.*

*Egy árnyék álldogál, megelőzött engem,
S számolja, bár nem számol, hány lépéssel van előttem,*

*És számolja az előttem görgetett
Lomha lélegzeteknek lassúságát.*

*Egy árnyék jár előttem
S egy árnyék, másik árnyék, lépked nyomomban
A küszöbön,*

*Az árnyék
Nem sejtí, mi vagyok még,
S nem sejtí, mi voltam a talánban.*

*Egyik is, másik is
A remegés fölé hajol, amelyen állok.*

*Ott,
A küszöbök küszöbén,*

A halál rosszul leplezett nevébe zártan.

*

*A várva-várt halálban,
És a kimondott halálban,*

*Ott nyugszik talán
Ki mélyemen lapul,
S tán énem mélye ő.*

*Ott fújdogál az ének,
A léleknyi ének.*

*E fülnek nem hallható dal,
Mely kitérná a bizonytalan fényeket
Kitakarná minden bizonytalanságomat.*

*E megsejthetetlen ének kitérna végül
Engem a hallhatónak.*

*

*Ím eljött az Idő
Az áttetszőség ideje.*

*Abban az időben
Az írástudó egy nevet ad*

*A fa lehető ezer nevének
S a fák ezer lehető nevének,*

*Az írástudó fába vési
A törékeny kéreg nevét.*

*Abban az időben
Az idő a fekete kő
Nevében megtelepszik,*

Az áttetszőség ideje.

*

Nagyon valószínű

*Hogy a halál
A forrásból buzog
És a forrásban buzog.*

Hogy magától létező

*S magában létező
A forrás vize által.*

*Hogy a halál
Magában való
S a víz dalában való.*

*S hogy ő a halál
Minden kezdet forrása.*

LUCIEN NOULLEZ 1957-ben született Brüsszelben, tanári pályán keresi kenyerét. A francia nyelvű katolikus költészet mindmáig eleven, iskolát teremtő és világrangú alkotókat kinevelő hagyományához kapcsolódik, merész látásmódja azonban egészen a sajátja. Fontosabb kötetei: *Penouël* (L'Age d'homme, 1993), *La veillée d'armes* (Virrasztás teljes fegyverzetben, L'Age d'homme, 1996).

Felmutatás

(Élévation)

*Tudom, hogy a liturgia súlyemelői minden reggel
Fölemelik a kenyeret, mely elnyelné a holdat.
S mikor a kenyér leereszkeedik, azt beszélük, sokkal nehezebb.
Írok nektek hűségesen.
Engem imák faragnak.
Szeretem ezt a jojózást: hol Isten, hol pedig
Mi magunk. Üres gondolatoktól duzzadnak
Zsebeim,
S ha kipotyognak,
Akár tömjén-petárdák.*

Adomány

(La collecte)

*Tényleg hitünket engedjük ki kezünkből,
Mint kiskutyák a család lábainál.
Csodákat sose láttunk,
A markunkba köpünk,
Szobraidtól messze kerültünk,
De tényleg hitünket vetjük
A kosárba.*

S továbbment az angyal...

(Et l'ange la quitta...)

*Kihűlt képeden botorkálok, mama.
Öklömmel a semmire támaszkodom,
Szeretlek a tányérok alatt,
A borfoltos terítők alatt,*

*Az enyhén vízszagú föld alatt,
Hajófenéken konokul,
Égig fúvódó szobrok légbuborékjaim.*

*Répát főzöl a fedélközben,
Majd elbotorkálsz e halomnyi
Szó közt, anyám, ki szolongattál egy másik
Még magányosabb anyát, egy másik, még
Makacsabb anyát, ő kesztyűt sem hordott, felleg
Volt csupán, szinte semmi.*

A nagy fogás

(Une bonne pêche)

*Az álmatlanság papírlapjánál fehérebb,
Hited, s ezért sokszor már mindenben kételkedel.
Az ablak mögül hallod, amint
Növekszik a napfény. A fáradtságot szorongatod,
Meg kell tőle válnod, elhagyod majd,
Mint vak a kabátját, e szövetet, szárnyadat,
S benne holt testmeleged, ámde
Most rikkant egyet a rigók-fényezte város,
Reggel van. A tükörhöz rohansz: üres sír,
S hirtelen rádtör az öröm
A fürdőkádban, hol imbolygó apostolok
Vetik ki utoljára hálóikat.*

Esős égbolt

(Ciel pluvieux)

*Nem vagyok kibékülve a légzés gondolatával.
E fogalom tudtom és beleegyezésem nélkül keletkezett,
Körül évszakok neszeznek, mint egy kosár döglött hal,
Oly visszatetsző e gondolat
Kifosztja kopoltyúmat, tudómet. Nem vagyok
Kibékülve a gondolattal, hogy rontom
A levegőt
S rózsatöveket ültetek
A hiányba.*

CARINO BUCCIARELLI 1958-ban született Charleroiban, s ott él mind a mai napig. A Guy de Bosschère-i, Géo Norge-i belga groteszk-ironikus hagyományt egyesíti egyfajta pasztelles látásmóddal, ábrándkergetéstől mentes, de gyengéd tűnődéssel. Néhány kötete: *Un ami vous parle* (Barátotok beszél, L'Arbre à paroles, 1988), *Je ne vous laisserai rien* (Semmit sem hagyok nektek, L'Arbre à paroles, 1990), *Conversations dans une chambre d'Europe* (Beszélgetések egy európai szobában, L'Arbre à paroles, 1993).

Nercbundák

(Des fourrures de dames)

*Nercbundák
sétálnak magukban a járdán.
Begomboltan, vállmagasságban
közlekednek, vízszintesen.
Alul-felül nem lóg ki
se láb, se kar, se fej.
„Nézd csak, szólok fiamnak,
mi minden érdekeset
lát az ember, ha olykor
otthonról kimozdul!”*

*De fiam már sehol sincs.
Talán egy ilyen bunda
bélésébe akaszzkodott
és odabenn kuporogva
felhúzta lábait
hogy ne látszódjanak?*

A neszeszer

(Mon nécessaire)

*Neszeszerem: egy comb, egy szem,
egy szál köröm.
Testápoló készletem
együtt él velem.
Ha meghalok, lelappad,
s felduzzad újra ha
felegyenesedem.*

*Neszeszerem: neszek, sóhajok
meg egy „A szádat végre befogod!”*

*Aprócska bőrzseb,
kívül mindent lehet.
A borospincébe jöjj velem,
földre borulva
levem kiengedem.
Testápoló készletem
szépséges nyállal telik meg.*

Akarva-akaratlan

(Sans le vouloir)

*Egyazon asztal mellé kerültünk
akarva-akaratlan.
Egy üveg olaj tartja szóval
a néma szeretőket,
és a nap az ablakon át
megmelengeti jobboldalam,
s téged is halfelől.
Semmi légyzümmögés,
noha szép számmal kóvályognak
a csillár körül
pont a fejünk felett.
Idegesen és feketén
jönnek-mennek, megannyi pont.
Két pont vagyunk csupán mi is
s éppoly feketék, akár barátaink.
Az eső sem eredhet el
egyhamar.
Angyali türelemmel fülelünk
saját lélegzetünkre
a hőségben
mely egymással szemben,
egy asztalnál lepett meg.*

CARL NORAC 1960-ban született, 1990-ben debütált, azóta öt kötete jelent meg. Hol lírai, hol éles, kegyetlen hangütése szinte azonnal meghozta számára az elismerést, többek között Alain Bosquet pártfogását. Irodalomtanár, de egy ideje gyermekkönyvek írásából, tehát voltaképpen az irodalomból él. Számos irodalmi díj kitüntette. Köetei közül: *Dimanche aux Hespérides* (Vasárnap a Hesperidákon, La Différence, 1994), *Le voyeur libre* (A látnok, Les Éperonniers, 1995), *La candeur* (Naivítás, La Différence, 1996).

A hatlapú rigó

(Le merle à six côtés)

Láttam a hatlapú rigót. Thálesz fejére esküszöm, így volt. Egy este, mikor épp sétáltattam sebzett kutyáimat. Valami piroslott a halál fonákján. Fény fecserészett. A láthatáron piszkos, kerek gyerekéte. Eszembe jutottak a régi idők, mikor az iskolaudvar végében új árnyékfajokat ötlöttünk ki. Zsebünkben hordott szilánkokból részegítő melleket és madárszörnyeket fabrikáltunk. De ezen az estén, az idők fényében, láttam a hatoldalú rigót, pillantások-csiszolta lapokkal pörgött az égen önnön villogása körül, akár egy dobókocka.

A szédületről

(Du vertige)

Gyermekként szívesen levetettétek magatokat a sziklafalról. Hagytátok, álmodjanak csak a felnőttek szárnyalásról. Elvetettétek, amit ők félelemnek neveznek, különös ragadozóként a levegőben jártatok. Ismertétek a langyos szellőt, a szúrós csúcsokat, az ösvényeket, ahol égnek koppan a homlok. Szálerdőben jártatok, elcsavartátok a tölgyek fejét, a termőerő eredetéig visszaúsztatok, kortyonként, vérzőn. De később erkölctant kellett tanulnotok. Akkor kezdődött, emlékezzetek, a szédület.

Egy madárról

(D'un oiseau)

A madár, mint egy labdát, passzolja nektek a napot. Felszeditek fénygömbjét, nézitek, szépséges kerék, melynek rokkája elveszett. Ne hajítsátok vissza! Ne próbáljátok felszeletelni, néhol pihetollakra lenétek, másutt világbódító, eltévedt lábnyomokra. Ha elrejtitek a madár feledését, s kilábaltok a csapdából is, már holnap délben az égen jártok.

A hitről

(De la foi)

Gyűlölettel vagy kegyelemmel meg nem kereszteltem semmit. Szájam szélén tojásfehérjeként csordul a káromlás. Vállam egy tanúságtételhez ér, elküldöm a fűrészporbba, hemperegni. Az ágakról semmi sem függ, testemhez az égbolt cseppet sem kegyesebb. Ekkor kilötyintem a vizet a kővel, a követ a gyümölcscsel, a gyümölcsöt az istenekkel együtt, nem teszek különbséget. S ami kevés a kezemre csordult, s ami kevés meghinti ruhámat, mára megóv a hittől.

Az értelem

(La raison)

Ne veszítsük el a fejünket: az értelem létezik. Éppúgy alkalmazzuk naponta, mint a francia nyelv a jelzőhalmozást, vagy ahogy a szenvedély védekezik. Egyszerűen ragaszkodjunk az elveinkhez, nevezzük macskának a macskát, és ne feledjük: mást is eszik, nem csak verseket. Így elhagyatottságunk szabatos ütemében minden éltető élet, kissé elhamarkodott halál, befelé fordult önkeresés lesz. És egészségesek, ó, egészségesek, igen, egészségesek szerelmeink.

A kőművesek

(Les maçons)

Küszöbünkre érve azt mondták, régen megcsinálták az eget, még ősapáik festették ki és díszítették, ők pedig megforrasztották a végtelennek csücskeit, hogy jusson hely az embereknek is. Hozzátették, hogy most pedig jöttek a pénzükért. Hivatkozással az e héten oly sűrű felhőzetre, mely elnyeli a teret, azt feleltem, munkájukat egyelőre lehetetlen felmérni. Elég suta mentegetőzés. A törzsemhez tartozók általában üvöltözni kezdtek, hogy hazugság, vagy átkozódni és fogadósobába zárt Istenük haragját hívták le rájuk. Tulajdonképpen egyedül én nem hajigáltam meg és köpködtem le őket. Miért is kételkedtem volna e vándorok szavában? Láttam, hogy tekintetükkel a vándorló torlaszok között egy hozzáférhető ég-darabka után kutatnak. Szembogaruk majd megpattant, úgy figyelt a szerszám mellől, mint ki becsületes, tartós munkáját szemrevételezi újra.

KAREL LOGIST 1962-ben, Spa-ban született, Liège-ben él, először tanárként, majd könyvtárosként dolgozik. Első kötete, *Le Séismographe* (A szeizmográf, Les Éperonniers, 1988), nagy feltűnést keltett, rövid időn belül öt különböző rangos belga és külföldi irodalmi kitüntetéssel, többek között Maurice Carême-díjjal jutalmazták. Azóta két kötete jelent meg: *Ciseaux carrés* (Négyszögű olló, L'Arbre à paroles, 1995) és *Alexandre Costa Palamas* (Les Éperonniers).

Mandarint hámoz...

(Il pèle des mandarines...)

Mandarint hámoz, cikkelyekre bontja és hét tányérra szétosztja.

Arca és teste minden megpuolt gyümölccsel öregszik. Vihar rúgta az ablakoknak.

Hat gyermek telepszik köré, észre sem veszik, vidáman elfogyasztják, ami a tányérokra van. Miután elmentek, gyilkos röhögésük még sokáig visszhangzik a szobában.

A férfi igen fáradtnak tűnik. Rájön, hogy összezsugorodott. Felkapaszkodik az asztalra és összetakarítja az étkezés nyomait.

Feltűnik a hetedik gyermek is. Haja vörös, a szája véres. Észreveszi, hogy tányérja üres, s a törpét, ki az asztalon ügyködik. Elkapja az emberkét, markában elmorzsolja óvatosan.

Valahol az éjszakában egy emlékeit vesztett fiú ragacsos tenyerét dörzsolgeti a szemétkosár felett...

Másnap kitört a háború. A királyt felkoncolták. A tábornokok torkát elmetszették. Az aggastyánokat könnyeikbe fojtották, és agyonlövették a hősokeket.

Kabátunk alatt...

(Sous le manteau...)

Kabátunk alatt álnéven írott kiáltvány kering, s mi joggal érezzük büszke apának magunkat.

Szűk hatezer szónyi fény az emberről, kegyetlen végrendelet-szerű próza, alighanem irodalom, rettegés melegágya, hol a párnán vergődés sem hoz álmot.

De ki is tudna aludni, míg éber a vadállat, ki óhajt pihenni, mikor beleláthat a jövőbe!

A négyréthajtott brosúra új apokalipszis, szerzője mi vagyunk, kering a kabátunk alatt.

Alexandre Costa Palamas

*Egy madár valahol nevemet viseli,
nem tudom, mekkora területet képes befogni
a déli földekig,
melyeket telente fölkeres, ha bekeríti a hideg.*

*Elköltözik-e
s vajon felém igyekszik?*

*Ha néha letérünk útjainkról
párhuzamosan haladunk
árnya a tengeren,
lépteim az ösvényen
iránytűnek is megteszik.*

Ha volna szívem, ismerném az övét.

Lackfi János fordításai

